

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(професор з науково-педагогічної роботи)

Микола АФАНАСЬЄВ

Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття рішень

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	усі галузі
Спеціальність	усі спеціальності
Освітній рівень	другий (магістерський) рівень
Освітня програма	усі освітні програми

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри
міжнародного бізнесу та економічного аналізу

Ірина ОТЕНКО

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *міжнародного бізнесу та економічного аналізу*

Протокол № 1 від 25.08.2020 р.

Розробник:

Іващенко Ганна Анатоліївна, к.е.н., доц. кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Підвищення динаміки та нагромадження інформаційних зв'язків призводить до зростання невизначеності при прийнятті управлінських рішень. Такі обставини обумовлюють необхідність оптимізації збору, збереження та обробки аналітичних даних.

Зважаючи на це надзвичайно важливо здобути вміння формувати технології обробки аналітичних даних, які дозволять структурувати економічну інформацію, адекватно обирати метод для проведення оцінки та аналізу ефективності діяльності підприємства та підвищити рівень обґрунтованості прийняття стратегічних рішень на підприємстві.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у студентів професійний компетентностей щодо орієнтування в сучасному спеціалізованому інформаційному просторі щодо збору, обробки, відображення аналітичних даних та адекватного вибору і використання аналітичного інструментарію для прийняття стратегічних рішень.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Перереквізити	Постреквізити
Інформатика	Соціальна економіка
Менеджмент	Глобальна економіка
Фінанси	

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки	критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини
здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України	збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав
здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації	приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог
здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юнктурних змін	систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формувати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин
здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію	ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення
здатність формувати задачі моделювання, створювати і досліджувати математичні та комп'ютерні моделі, застосовувати статистичні методи і моделі для аналізу об'єктів і процесів у сфері менеджменту	критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах
концептуалізації та моделювання для вирішення актуальних завдань/проблеми	приймати управлінські рішення у типових ситуаціях щодо вибору загальної та конкурентної стратегії підприємства
визначати, мати доступ, аналізувати та поєднувати інформацію з різних джерел для прийняття управлінських рішень	приймати управлінські рішення на основі опрацювання різних інформаційних джерел

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретичні та методологічні засади інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень

Тема 1 Теоретичні підходи, принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень.

Сутність та зміст управлінського рішення. Види управлінських рішень. Принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень. Процедури прийняття управлінських рішень. Етапи технології прийняття управлінських рішень. Врахування ступеню ризику при прийнятті управлінських рішень. Особисті якості керівника при прийнятті управлінських рішень. Потенційні можливості системи управління для вирішення проблеми.

Тема 2. Склад та задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень

Елементи інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень. Задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень. Інформаційна підтримка прийняття управлінських рішень. Корпоративна інформаційно-аналітична система. Оперативна аналітична обробка й інтелектуальний аналіз даних. Основні елементи підтримки процесу прийняття управлінських рішень.

Змістовий модуль 2

Інструментарій інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень

Тема 3. Інформаційно-аналітичний інструментарій в прийнятті управлінських рішень

Якісні (експертні) і кількісні (статистичні) методи прогнозування.

Індивідуальні експертні оцінки: метод написання сценаріїв. Правила колективного експертного дослідження. Основні прийоми прогнозування зовнішнього середовища. Метод Дельфі.

Прогнозування за допомогою аналізу часових рядів: рухоме середнє, експоненціальне згладжування. Регресійний аналіз. Економетричне моделювання. Спеціальні застереження щодо врахування взаємозв'язків у процесі прогнозування параметрів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства.

Методи прогнозування банкрутства підприємства: Z-рахунок Альтмана, коефіцієнт Таффлера, А-рахунок Арженті.

Методика кластерного аналізу. Поняття подібності об'єкта. Метод дендритів.

Матричні інструменти аналізу стратегії підприємства. Матриця BCG. Матриця "продукт-ринок". Матриця "McKinsey". Матриця конкуренції. Матриця Shell-DPM.

Модель ADL (Артур Д. Літл) – зрілість сектора і положення стосовно конкурентів для оцінки стратегічного стану підприємства та вибору стратегічних позиції у привабливих стратегічних зон господарювання (СЗГ).

Тема 4. Вибір в системі прийняття стратегічних рішень.

Етапи прийняття стратегічних рішень. Прийняття стратегічних рішень в умовах ризику. Формування стратегічного рішення. Підготовка стратегічних рішень. Реалізація стратегічних рішень. Компромісне управлінське рішення. Вибір альтернативних варіантів стратегічних рішень. Стратегії вибору.

Тема 5. Застосування Інтернет-ресурсів та інструментів в прийнятті управлінських рішень

Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій в бізнесі. Засоби для обміну інформацією. Інформаційна система менеджменту. Інтернет-ресурси.

Методи навчання та викладання

Методи навчання, спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти. При викладанні дисципліни використовуються: проблемні лекції, міні-лекції, дискусії, презентації, робота в малих групах, рольові ігри, міні-тренінги, індивідуальна дослідницька робота під час виконання творчого завдання.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль *включає оцінювання роботи студентів під час:*

лекцій: опитування за умови відповіді студентом на поставлені викладачем питання, які свідчать про ступінь засвоєння лекційного матеріалу. Загальна кількість балів 3.

Активна робота на парі, зокрема на практичному занятті передбачено по 2, 4 та 5 балів. Максимальна кількість балів за активну роботу на парі, зокрема практичному занятті 25 балів.

На практичних заняттях проводяться опитування. Максимальна кількість балів за опитування на практичних заняттях складає 3 бали.

Поточна контрольна робота максимально оцінюється в 10 балів. В контрольній роботі передбачено 1 теоретичне питання та 2 практичних завдання. Теоретичне питання оцінюється в 2 бали. Практичні заняття оцінюються по 4 бали кожне максимально. Контрольних робіт передбачено 2. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за дві контрольні роботи складає 20 балів.

написання есе, або наукової статті. Для написання есе розроблено теми та вимоги. Максимальна кількість балів за написання есе, або наукової статті 10.

Колоквіум максимально оцінюється в 17 балів. При написанні колоквіуму передбачено передбачено 1 теоретичне питання та 3 практичних завдання (стереотипне, діагностичне та евристичне). Теоретичне питання оцінюється в 2 бали. Стереотипне завдання оцінюється в 4 бали, діагностичне – 5 балів, евристичне – 6 балів максимально.

При поточному контролі знань на лекціях та практичних заняттях студенти можуть отримати максимально 78 балів.

самостійної роботи:

презентації результатів творчих завдань максимально оцінюються в 15 балів. Передбачено дві презентації творчих завдань. Перше творче завдання максимально оцінюється в 12 балів, друга презентація оцінюється в 3 бали.

домашні завдання. Передбачено 3 домашні завдання з максимальними оцінками 2 та 3. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за домашні завдання складає 7 балів.

За самостійну роботу студенти можуть отримати максимально 22 бали.

Підсумковий контроль:

Формою підсумкового контролю є залік. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі сумування оцінок за всі види контролю, які мали місце протягом семестру.

Здобувача вищої освіти слід **вважати отестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкового/семестрового контролю, дорівнює або перевищує 60. Максимально можлива кількість балів за залік – 100 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведеною в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Форми оцінювання та розподіл балів наведено в таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
1	2	3	4	5
Аудиторна робота				
Тема 1. Теоретичні підходи, принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень	Лекція	Лекція за питаннями: 1.1. Сутність та зміст управлінського рішення. 1.2. Види управлінських рішень. 1.3. Принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень. 1.4. Процедури прийняття управлінських рішень. 1.5. Етапи технології прийняття управлінських рішень.	Експрес-опитування	1
	Практичне заняття	Види управлінських рішень. Врахування ступеню ризику при прийнятті управлінських рішень. Особисті якості керівника при прийнятті управлінських рішень.	Індивідуальне опитування	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання для самостійного опрацювання	Пошук, підбір та вивчення літературних джерел за тематикою заняття. Потенційні можливості системи управління для вирішення проблеми.	Перевірка домашніх завдань	
Аудиторна робота				
Тема 2. Склад та задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень	Лекція	Лекція за питаннями: 2.1. Елементи інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень. 2.2. Задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень.	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Оперативна аналітична обробка й інтелектуальний аналіз даних	Активна робота на парі	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання для самостійного опрацювання	Пошук, підбір та вивчення літературних джерел за тематикою заняття. Систематизація та критичний аналіз літературних джерел	Перевірка домашніх завдань	
	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 2.3. Інформаційна підтримка прийняття управлінських рішень. 2.4. Корпоративна інформаційно-аналітична система.	Експрес-опитування	
	Практичне заняття	Корпоративна інформаційно-аналітична система	Активна робота на парі	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання для самостійного опрацювання	Пошук, підбір та вивчення літературних джерел за тематикою заняття. Основні елементи підтримки процесу прийняття управлінських рішень. Створення контенту	Перевірка домашніх завдань	

	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 2.5. Оперативна аналітична обробка й інтелектуальний аналіз даних. 2.6. Основні елементи підтримки процесу прийняття управлінських рішень	Експрес-опитування	
	Практичне заняття	Елементи інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень	Активна робота на парі	5
		Контрольна робота	Контрольна робота	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання для самостійного опрацювання	Створення кросворду за напрямом «Основні елементи підтримки процесу прийняття управлінських рішень»	Перевірка домашніх завдань	2
	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 2.5. Оперативна аналітична обробка й інтелектуальний аналіз даних. 2.6. Основні елементи підтримки процесу прийняття управлінських рішень	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень	Активна робота на парі	5
Тема 3. Інформаційно-аналітичний інструментарій в прийнятті управлінських рішень	Самостійна робота			
	Питання та завдання для самостійного опрацювання	Пошук, підбір та вивчення літературних джерел за тематикою заняття. Систематизація та критичний аналіз літературних джерел	Перевірка домашніх завдань	2
	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 3.1. Якісні та кількісні методи прогнозування. 3.2. Прогнозування за допомогою аналізу часових рядів. 3.3. Методи прогнозування банкрутства підприємства	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Практичні завдання за напрямом «Якісні (експертні) і кількісні (статистичні) методи прогнозування»	Активна робота на парі	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання для самостійного опрацювання	Виконання завдань за темою заняття. Прогнозування за допомогою аналізу часових рядів	Перевірка домашніх завдань	
	Аудиторна робота			

	Лекція	Лекція за питаннями: 3.3. Методика кластерного аналізу. 3.4. Методи портфельного аналізу для прийняття управлінських рішень	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Методика кластерного аналізу. Матричні інструменти аналізу стратегії підприємства	Активна робота на парі	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання для самостійного опрацювання	Пошук, підбір та вивчення літературних джерел за тематикою заняття. Систематизація та критичний аналіз літературних джерел	Презентація результатів	3
Тема 4. Вибір в системі прийняття стратегічних рішень	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 4.1. Прийняття стратегічних рішень в умовах ризику. 4.2. Формування стратегічного рішення. 4.3. Підготовка стратегічних рішень. 4.4. Реалізація стратегічних рішень.	Проблемна лекція	2
	Практичне заняття	Компромісне управлінське рішення	Написання есе, або наукової статті	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання для самостійного опрацювання	Пошук, підбір та вивчення літературних джерел за тематикою заняття. Прийняття стратегічних рішень в умовах ризику	Перевірка домашніх завдань	
	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 4.5. Компромісне управлінське рішення. 4.6. Вибір альтернативних варіантів стратегічних рішень. 4.7. Стратегії вибору.	Активна робота на парі	
	Практичне заняття	Вибір альтернативних варіантів стратегічних рішень	Опитування	2
			Контрольна робота	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання для самостійного опрацювання	Виконання завдання за темою заняття. Стратегії вибору	Презентація результатів	12
Тема 5. Застосування Інтернет-ресурсів та інструментів в прийнятті	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 5.1. Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій в бізнесі. 5.2. Засоби для обміну інформацією. 5.3. Інформаційна система менеджменту. 5.4. Інтернет-ресурси.	Експрес-опитування	

	Практичне заняття	Інформаційна система менеджменту. Інтернет-ресурси	Активна робота на парі	4
			Колоквіум	17
	Самостійна робота			
	Питання та завдання для самостійного опрацювання	Виконання завдання за темою заняття. Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій в бізнесі	Перевірка домашніх завдань	3

Рекомендована література

Основна

- 1.Отенко І.П. Формування бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства/ І.П.Отенко// Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – Черкаси: ЧДТУ, 2014. – Вип. 37. – Ч. III. – С. 40-46;
2. Otenko I. Analytical tools of enterprise economic security management / I. Otenko, O. Preobrazhenska // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - № 5, ст. 203-209
3. Отенко І.П. Аналіз особливостей міжнародних стандартів кадрової безпеки підприємства/І.П.Отенко, Преображенська О.С. // Научный информационный журнал «Бизнес информ» №3 2014 г. Вид.видавничий дом «ІНЖЕК». 2014 – С. 371-376.
4. Отенко І.П. Формування аналітичного інструментарію для оцінки економічної безпеки підприємства/ І.П.Отенко, І.А.Яртим// Розділ в монографії Моделирование и информационные технологии в исследовании социально-экономических систем: теория и практика. Под ред. докт.экон.наук, проф. В.С. Пономаренко, докт.экон.наук, проф. Т.С. Клебановой.

Додаткова

5. Отенко І.П. Аналітичне забезпечення стратегічної позиції підприємства/ І.П.Отенко, П.С.Кошарна // Проблеми економіки. – 2013. – №4. – С. 262-267
6. Отенко І.П. Методики формалізації організаційних знань підприємства //І.П.Отенко, Преображенська О.С. // Економічний вісник університету. Збірник наукових праць учених та аспірантів. Випуск 18/2. Переяслав-Хмельницький. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди». – 2012 – С. 137-143
7. Отенко І. П. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. – Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 169 с.
8. Отенко В.І. Формування аналітичного інструментарію оцінювання готовності підприємства до реалізації стратегічного вибору / В.І.Отенко, І.П. Отенко // Розділ в монографії: Моделирование социально-экономических систем: теория и практика: Монография/ Под ред. В.С.Пonomаренко, Т.С.Клебановой, Н.А. Кизима. – Х.: ФЛП Алек-сандрова К.М.; ИД «ИНЖЭК», 2012. – 592с., Русск.яз.,укр.мова, С.470-483
9. Отенко В.І. Раціональний вибір у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства/ В.І.Отенко, І.П. Отенко // Розділ в монографії: Конкурентоспроможність: проблеми науки та практики
10. Отенко В.І. Аналітичні аспекти прийняття стратегічних рішень/ В.І.Отенко, І. П. Отенко// Ліберманівські читання: економічна спадщина та сучасні проблеми: Монографія/ Під заг.ред. Пономаренко В.С., Кизима М.О., Зими Г.О. – Х.: ФОП Лібуркіна Л.М.; «ІНЖЕК», 2009. – 296с.
11. Отенко В. І. Стратегічний вибір підприємства та його реалізація. Монографія / В. І. Отенко. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 336 с.
12. Отенко І.П. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: Монографія /за заг. ред. професора А.Е. Воронкової – 2-е вид., перероб. і доп. - Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. – 520 с.

13. Отенко И.П. Стратегическое управление потенциалом предприятия: Монография. – Харьков: ХНЭУ, 2006. – 256 с.
14. Управление человеческими ресурсами / Под ред. М. Пула, М. Уорнера. – СПб.: Питер, 2002. – 1200 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

16. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : [www. zakon. rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
17. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття рішень.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=3303>